

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

kort sagt om

**Strategi for
affaldsforebyggelse**

Danmark uden affald II

Denne publikation
omhandler Strategi for
affaldsforebyggelse,
publikationen kan findes
på www.mst.dk

Kolofon:
ISBN:
978-87-93283-55-8

Design:
Operate A/S

Foto:
Colourbox, forside
Ditte Valente, s. 7
Klaus Holsting, s. 9

Oplag:
500

Print:
Rosendahl Schultz Grafisk A/S

Ministerens forord

I Danmark producerer vi meget affald. Affald, som kunne være undgået til gavn for miljøet, klimaet og økonomien. Det er et fælles ansvar, at vi passer på klodens ressourcer. De er knappe og skal derfor bruges smartere i fremtiden.

Regeringen vil med denne strategi reducere spild og undgå, at værdifulde ressourcer bliver til affald – både i hjemmene og hos virksomhederne. Vi vil kort sagt have mere ud af vores ressourcer. I 2013 lancerede regeringen ressourcestrategien Danmark Uden Affald, som har fokus på at øge genanvendelsen. Ved at genanvende ressourcerne kommer vi langt, men der er behov for at gå nye veje, hvis vi skal undgå affald. Der er meget at spare, hvis vi kan forebygge, at affaldet opstår i første omgang. Derfor handler Strategi for affaldsforebyggelse om, hvordan vi kan producere og forbruge med færre ressourcer.

Udviklingen til et mere ressourceeffektivt samfund kræver involvering og et tæt samarbejde mellem alle aktører. Forandringen skal

integreres i samfundet og drives af de enkelte virksomheder og de enkelte borgere. Det skal derfor være nemt for virksomhederne og borgerne at træffe de grønne valg.

Med Strategi for affaldsforebyggelse sætter regeringen retningen for en mere effektiv udnyttelse af ressourcerne. Regeringen støtter omstillingen ved at sætte initiativer i gang og synliggøre, at affaldsforebyggelse kan betale sig.

Jeg er derfor glad for at kunne præsentere den første samlede danske Strategi for affaldsforebyggelse. Ambitionen er et Danmark uden affald, hvor vi reducerer miljøpåvirkningen fra affald, så den økonomiske vækst ikke i samme takt øger belastningen af vores natur og miljø.

KIRSTEN BROSBØL
Miljøminister

A handwritten signature in black ink that reads "Kirsten Brosbøl". The signature is written in a cursive, flowing style.

>> Det er vores fælles ansvar at efterlade et sundt og bæredygtigt miljø til kommende generationer. <<

Hvorfor forebygge affald?

Trækket på ressourcerne – i form af materialer som f.eks. metal og biomasse – har været stigende de seneste mange år. Vi bliver flere mennesker, der forbruger mere. Og vores nuværende brug af ressourcerne sætter kilderne til råstoffer under pres. Samtidig vil stigende priser på ressourcer gøre det mere attraktivt at udvikle og anvende løsninger, der forebygger affald. Vores forbrug påvirker miljøet. Men miljøproblemerne skyldes ikke kun det affald, vi smider i skraldespanden. Fremstillingen og anvendelsen af produkter

resulterer ofte i et stort forbrug af ressourcer i værdikæden – lige fra man udvinder råstofferne, distribuerer og bruger produkterne.

Virksomheder kan styrke konkurrenceevnen ved at udnytte ressourcerne mere effektivt. Forbrugerne kan generere mindre affald og efterspørge produkter, der er lavet med få ressourcer og begrænset spild.

Produkterne kan fra start designes bedre, så de fremstilles med færre ressourcer og

problematiske stoffer. Ligesom det rigtige design kan sikre, at produkterne ikke så nemt går i stykker, og at de er lette at reparere og vedligeholde. Det skaber mindre affald. Når vi er færdige med at bruge produkterne, kan vi genanvende materialerne. På den måde bruger vi færre ressourcer.

Læs hele strategien her:

www.mst.dk/forebygaffald

RESSOURCEEFFEKTIVE VIRKSOMHEDER

DET ER REGERINGENS MÅLSÆTNING, AT DANSKE VIRKSOMHEDER SKAL VÆRE BEDRE TIL AT PRODUCERE MERE MED MINDRE MED HENBLIK PÅ AT BIDRAGE TIL EN ØGET RESSOURCEEFFEKTIVITET. DERFOR PRIORITERER REGERINGEN BL.A. FØLGENDE INITIATIVER:

- » Støtte til små og mellemstore virksomheder via Grøn Innovationspulje med fokus på afsætning og udvikling af grønne teknologier
- » Støtteprogrammer til udviklings- og demonstrationsprojekter inden for fremtidens grønne løsninger
- » Nye lånemuligheder for virksomheder i Danmarks Grønne Investeringsfond
- » Støtte fra Grøn Omstillingsfond til nye produkter, løsninger og forretningsmodeller, der fremmer grøn omstilling
- » Et innovationscenter for ressourceeffektiv produktion og produktdesign - Rethink Resources
- » Væksttjek af op mod 1.000 små og mellemstore produktionsvirksomheder med det formål at opnå øget produktivitet

Se flere virksomheds-initiativer i Strategi for affaldsforebyggelse på:

www.mst.dk/forebygaffald

GRØNT FORBRUG

DET ER REGERINGENS MÅLSÆTNING, AT DET SKAL VÆRE NEMMERE FOR FORBRUGERE AT KØBE PRODUKTER OG TJENESTEYDELSER, SOM HAR MINDRE RESSOURCETRÆK, HAR FÆRRE PROBLEMATISKE STOFFER OG GENERERER MINDRE AFFALD. DERFOR PRIORITERER REGERINGEN BL.A. FØLGENDE INITIATIVER:

- » Guide til deleordninger i foreningsdanmark, som gør det nemt at lave deleordninger på f.eks. havemaskiner og værktøj
- » Miljøvejviseren - den nemme vej til en grøn hverdag, som er en "one-stop-shop" med information, tips og viden til forbrugerne
- » Pulje til grønne ildsjæle, som yder tilskud til lokale grønne omstillingsprojekter
- » Et rejsehold for grønne indkøb, der skal assistere offentlige indkøbere i deres arbejde med grønne indkøb

Se flere grønt forbrug-initiativer i Strategi for affaldsforebyggelse på:

www.mst.dk/forebygaffald

MINDRE MADSPILD

HVORFOR SKAL DER FOKUS PÅ MADSPILD?

En gennemsnitsfamilie smider mad ud for over 3.000 kr. i løbet af et år. Det svarer til mere end en måneds forbrug af fødevarer. Og samlet smider vi hvert år over 700.000 tons mad ud, som kunne være spist.

Mad, der smides ud, udgør et unødvendigt spild af ressourcer – både selve fødevarerne og de ressourcer, der er brugt til at fremstille dem. Det er spild af energi, vand, arealforbrug, næringsstoffer og sprøjtemidler.

Der er madspild hele vejen fra jord til bord – lige fra landbrug og fiskeri, over fødevarerindustri og i handel til restauranter, storkøkkener og private husholdninger. Efterspørgslen på frugt og grønt medfører, at bl.a. æbler og salat bliver frasorteret allerede hos producerne alene pga. en "forkert" størrelse. Hos fødevarerindustrien opstår madspildet bl.a., fordi det er vanskeligt at forudsige butikernes behov den næste dag. Brød bliver ofte kasseret allerede på bageriet, da forbrugere

vil have helt friske madvarer. Fejlmærkning af fødevarer får detailhandlen til at smide store mængder gode spiselige fødevarer ud. Og mængderabatterne – 10 bananer for 20 kr. – kan få forbrugere til at købe mere mad, end de kan spise.

DET SKAL DER TIL

Det er regeringens målsætning, at madspild reduceres i alle led af værdikæden for fødevarer. Derfor prioriterer regeringen bl.a. følgende initiativer:

- » Partnerskab om mindre madspild mellem virksomheder, organisationer og myndigheder
- » "Madspildsjægere", som tilbyder storkøkkener hjælp til mindre madspild
- » Innovationskonsortium om mindre madspild fra kartofler og grøntsager
- » Indsats for at undtage flere fødevarer fra regler om holdbarhedsmærkning

Se flere madspilds-initiativer i Strategi for affaldsforebyggelse på www.mst.dk/forebygaffald

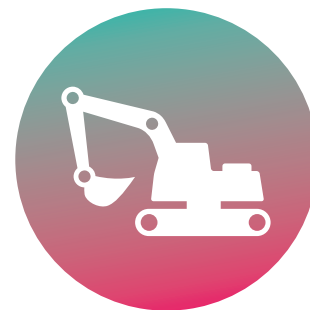
FOODVAREBANKEN

foodeareBanken

babyleaves.com

Pink Lady

BYGGE OG ANLÆG

HVORFOR SKAL DER FOKUS PÅ BYGGE OG ANLÆG?

Affald fra bygge- og anlægsbranchen udgør op mod 1/3 af den samlede mængde affald i Danmark. I dag bliver ca. 87 % af bygge- og anlægsaffaldet genanvendt – bl.a. ved at knuse det og bruge det som erstatning for f.eks. sten og grus. Det er kun en mindre del, der genanvendes eller genbruges direkte til samme formål. Det er spild af gode ressourcer og sænker værdien af materialerne.

Det er dyrt og kræver særlig behandling at nedrive og og renovere bygninger, der indeholder problematiske stoffer som eksempelvis PCB. Samtidig er de problematiske stoffer en potentiel risiko for både miljøet og menneskers sundhed. Det kan betyde, at byggematerialerne ikke kan genanvendes.

Med den rette dialog og viden kan bygninger og anlæg designes, så de er lette at skille ad og ikke indeholder problematiske stoffer. Det gør det nemmere at genbruge og genanvende materialerne.

DET SKAL DER TIL

Det er regeringens målsætning at gøre det lettere for bygge- og anlægsbranchen at agere mere ressourceeffektivt, at problematiske stoffer skal kunne håndteres sundheds- og miljømæssigt forsvarligt samt at sikre en bedre vidensdeling på tværs af sektoren. Derfor prioriterer regeringen bl.a. følgende initiativer:

- » Et partnerskab om bæredygtigt byggeri og affaldsforebyggelse mellem virksomheder, organisationer og myndigheder
- » Skærpede krav til nedrivning af bygninger og til nedrivningskvalifikationer
- » Udvikling af en frivillig bæredygtighedsklasse, som skal supplere krav i bygningsreglementet
- » Partnerskaber for grøn omstilling, der bl.a. skal fremme efterspørgsel på genbrugsmaterialer og nye måder at bygge og nedrive på
- » Værktøj til beregning af totaløkonomi for bygninger (life-cycle costing)

Se flere bygge og anlægs-initiativer i Strategi for affaldsforebyggelse på www.mst.dk/forebygaffald

TØJ OG TEKSTILER

HVORFOR SKAL DER FOKUS PÅ TØJ OG TEKSTILER?

Mode- og tekstilbranchen er en af de mest forurenende og ressourceforbrugende industrier i verden. At producere tøj kræver store mængder energi, vand, kemikalier og sprøjtemidler. I Danmark køber vi mere og mere tøj. Vi bruger hvert år, hvad der svarer til 16 kg. tekstiler pr. dansker. Halvdelen bliver hverken genanvendt eller genbrugt, men

ender sandsynligvis med at blive brændt af. Miljøet bliver belastet mest i de lande, der producerer tekstilerne. Men mode- og tekstilbranchen er alligevel en af landets største eksporterhverv. De danske virksomheder er med til at udvælge materialerne og påvirke, hvordan de udenlandske producenter fremstiller tøjet.

Derfor er modeproducenterne og designerne i Danmark med til at sætte rammerne for øget genbrug og genanvendelse.

Men det er en udfordring for producenter herhjemme at holde styr på arbejdsmiljø- og miljøstandarder, fra bomulden bliver høstet, til den sidste knap er syet i.

DET SKAL DER TIL

Det er regeringens målsætning at gøre det lettere for tekstilvirksomhederne at reducere miljøbelastningen, i produktionsfasen, og gøre det nemmere at genbruge og genanvende tekstiler, bl.a. ved at mindske brugen af problematiske stoffer i tekstilerne. Derfor prioriterer regeringen bl.a. følgende initiativer:

- » Partnerskabet "giv dit tøj længere levetid" mellem virksomheder, organisationer og myndigheder
- » Tilskud til virksomheder, der vil miljømærke deres tekstiler
- » Partnerskabet for Kemi i Tekstiler vil arbejde for at mindske brug af problematisk kemi
- » En fælles nordisk handlingsplan for en ressourceeffektiv og bæredygtig mode- og tekstilbranche

Se flere tekstil-initiativer i Strategi for affaldsforebyggelse på www.mst.dk/forebygaffald

TØJ OG TEKSTILER

Det er dyrt at få børn. Alene det første år kan du bruge op mod 20.000 kr. på tøj og sko, hvis alt købes fra nyt. Men babytøj når sjældent at blive slidt, så man kan sagtens dele det med venner og familie. På den måde er der store besparelser at hente både for pengepungen og miljøet.

20.000 kr.

Babytøj år 1

DET VINDER MILJØET

Tøjproduktion kræver store mængder vand, energi og kemikalier. Ved at låne dig frem til 2/3 af babytøjet det første år sparer du miljøet for:

**10.867 l vand = 100
danskernes vandforbrug
på en dag.**

Og du sparer miljøet for 2.175 MJ energi = 12 % af en husstands årlige strøm-forbrug.

DET VINDER DIN FAMILIE

Hvis du låner dig frem til 2/3 af babytøjet det første år og køber den sidste 1/3 selv, kan du spare **13.000 kr.**

ELEKTRONIK

HVORFOR SKAL DER FOKUS PÅ ELEKTRONIK?

Vi skifter hele tiden vores elektronikprodukter ud. Ofte fordi der er kommet nye produkter på markedet. Men mange produkter bliver smidt ud, selvom de stadig virker. Det er spild af selve produktet og det energi- og materialeforbrug, der er i forbindelse med produktion og udvinding af råstofferne. F.eks. kræver det 26 kg. ressourcer at producere en mobiltelefon, der kun vejer omkring 100 gram.

Det er godt for miljøet, hvis levetiden på elektronikprodukter forlænges, f.eks. ved at gøre det nemmere at reparere og genbruge.

Da elektronik ofte er komplekse produkter, hvor materialerne er "smeltet sammen", er det svært at reparere og genbruge delene. Indholdet af problematiske stoffer gør det samtidigt svært at genanvende elektronikken. Udfordringen ved at reparere og

genbruge elektronik kan bl.a. løses allerede i designfasen og under produktudviklingen. Det er nemlig i denne fase, at det bliver bestemt, hvordan de enkelte komponenter laves, hvad de består af, og om de er mulige at udskifte. Da elektronikprodukter udvikles og produceres til et globalt marked, kan Danmark ikke påvirke produktdesignet alene - det kræver international regulering gennem eksempelvis EU.

DET SKAL DER TIL

Det er regeringens målsætning at gøre det nemmere at genbruge og genanvende elektronik og elektronikaffald, så levetiden på produkterne forlænges, og de i højere grad kan indgå i cirkulære kredsløb. Derfor prioriterer regeringen bl.a. følgende initiativer:

- » Analyse af muligheder og barrierer for at fremme genbrug og reparation af elektronik
- » Kortlægning af potentialet for genbrug og reparation af indsamlet elektronikaffald
- » Analyse af miljøgevinster ved genbrug og reparation af udvalgte elektronikprodukter
- » Udvikling af en fælleseuropæisk standard for genbrug af elektronikaffald
- » Arbejde for at få forbudt flere farlige stoffer i elektronik

Se flere elektronik-initiativer i Strategi for affaldsforebyggelse på www.mst.dk/forebygaffald

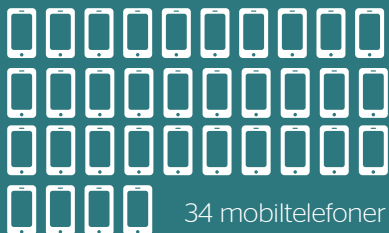
ELEKTRONIK

I dag bruges en mobiltelefon i gennemsnit i 1½ år, før den udskiftes med en ny. Det betyder f.eks., at en gymnasieklasse bruger 57 mobiltelefoner i løbet af deres 3-årige gymnasietid. Hvis klassen bruger deres mobiler ét år længere, bruges der kun 34 mobiltelefoner.

Det betyder, at hele klassen samlet set vil bruge 23 færre mobiltelefoner.

Gymnasieklasse

34 mobiltelefoner

DET VINDER MILJØET

Hvis gymnasieklassen bruger deres telefoner længere, vil der opnås en besparelse på:

475 gram aluminium. Det svarer til 30 sodavandsdåser.

657 gram glas. Det svarer til 5,5 rødvingsglas.

408 gram stål. Det samme, som bruges til tre sæt bestik.

DET VINDER KLASSEN

Gymnasieklassen kan spare omkring:

80.000 kr.

EMBALLAGE

HVORFOR SKAL DER FOKUS PÅ EMBALLAGE?

Emballagens vigtigste funktion er at beskytte produktet under transport og sikre holdbarhed. F.eks. kan en agurk holde sig frisk op til 14 dage længere, hvis den er pakket ind. I Danmark har vi gjort meget for at mindske emballagemængderne, men der er stadig potentiale for at mindske den samlede miljøbelastning fra emballage. I Danmark har der

manglet fokus på genbrug og genanvendelse af emballage. Det skyldes bl.a. produktstandarder, krav til fødevarerikkerhed og forbrænding af husholdningsaffald.

Der er behov for, at virksomhederne fokuserer på den samlede miljøbelastning, når de vælger emballage. Virksomhederne kan

bruge emballage, som man kan bruge igen, og som ikke indeholder problematiske stoffer. Løsningen skal ofte findes i designfasen hos emballageproducenterne. Men detailhandlen spiller en vigtig rolle ved at stille krav til emballagen.

DET SKAL DER TIL

Det er regeringens målsætning, at den samlede miljøbelastning fra emballage mindskes. Derfor prioriterer regeringen bl.a. følgende initiativer:

- » Partnerskab om plastemballage mellem virksomheder, organisationer og myndigheder
- » Tilsynskampagne på udvalgte emballager, som skal skærpe virksomhedernes fokus, når de vælger emballager
- » Informationsindsatser, tilskud til udvikling af miljøteknologi og samarbejde mellem relevante aktører, som giver øget genanvendelse og flere lukkede kredsløb for emballageaffald

Se mere om emballage-initiativerne i Strategi for affaldsforebyggelse på www.mst.dk/forebygaffald

PLASTIKPOSER

Danmark er et af de lande i Europa, som bruger færrest plastikposer pr. indbygger. Det hænger bl.a. sammen med, at vi har afgift på bæreposerne. Samtidig har vi tradition for at bruge kraftige plastikposer i god kvalitet, der gør dem nemme at genbruge. Ikke desto mindre bruger vi i Danmark hele 460 mio. plastikposer om året. Så der er stadig plads til forbedringer.

Plastikposer fra butikkerne kan ofte bruges flere gange. Vi kan finde dem frem fra skabet, når vi skal af sted på nye indkøb. Eller når vi afleverer bøger på biblioteket. Plastikposens endestation kan være som affaldspose i køkkenet. På den måde når plastikposen at være til mere nytte, inden den bliver til varme og elektricitet på forbrændingen.

DET VINDER MILJØET

Hver husstand bruger i gennemsnit **182 plastikposer** årligt, der sammenlagt vejer knap 4 kg. For den mængde plastik kunne man i stedet producere:

7,5 Margrethe-skåle a 3 liter.

DET VINDER DIN FAMILIE

Hvis du husker stofposen til dine indkøb, kan du spare udgifterne til bæreposer.

For de penge kunne du f.eks. tage i biografen fire gange mere hvert år.

HVAD ER AFFALDSFOREBYGGELSE?

Affaldsforebyggelse handler om, at vi mindsker spild, reducerer mængden af affald og mindsker indholdet af problematiske stoffer i produkter. Eksempelvis gennem produktdesign, der øger produktets holdbarhed, forlænger levetiden og gør det muligt at genbruge delkomponenter. Den største del af miljøbelastningen bestemmes allerede, når produkterne bliver designet.

AFFALDSHIERARKIET - FOREBYGGELSE HAR HØJEST PRIORITET

Det bærende princip i affaldspolitikken i Danmark er EU's affaldshierarki, som prioriterer indsatsen omkring affald.

1. Forebyggelse af affald har altid højeste prioritet, fordi det giver den største miljømæssige effekt, hvis man undgår at skabe affald overhovedet.
2. Hvis affaldet er opstået, handler det om at forberede det til genbrug - f.eks. ved rengøring eller reparation.
3. Hvis produkterne ikke er egnede til genbrug, gælder det om at genanvende flest mulige af materialerne i affaldet - eksempelvis papir, glas og metal - så de kan indgå i produktion på ny.
4. Næste trin er nyttiggørelse. Det kan f.eks. være energjudnyttelse i forbindelse med forbrænding, hvor materialerne forgår, og affaldet skaber varme og elektricitet.
5. Lavest i affaldshierarkiet er bortskaffelse, hvor ressourcerne deponeres.

MILJØSTYRELSEN
STRANDGADE 29
1401 KØBENHAVN K

WWW.MST.DK